

17.2.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 4/2026 vp)

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 4/2026 vp.

Arvioimme esitystä EU:n akkuasetuksen ((EU) 2023/1542) kansallisen toimeenpanon näkökulmasta tuottajan eli akkuja maahantuovan sekä niitä jakelevien yritysten näkökulmista. Tuottajat vastaavat akkujen lakisääteisen tuottajavastuuvetojen toteuttamisen kustannuksista Suomessa.

Pidämme perusteltuna sitä ratkaisua, ettei akkuasetuksen velvoitteita toisteta kansallisessa lainsäädännössä eikä niitä tulkita uudelleen, vaan sääntely rajataan täytäntöönpanon edellytysten varmistamiseen

Lausunnon keskeiset huomiot

1. Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää vastuulleen kuuluva jätehuolto

Ehdotettu jätelain 47 §:n muutos on tarpeellinen ja kannatettava.

Akkuasetuksen mukainen tuottajavastuu edellyttää, että tuottajalla on todellinen mahdollisuus huolehtia jäteakkujen ja -paristojen keräyksestä ja käsittelystä sekä vastata niistä aiheutuvista kustannuksista. Vastuun ja määräysvallan tulee kuulua samalle toimijalle.

Tuottajan ensisijainen oikeus liittyy keskeisesti saastuttaja maksaa -periaatteeseen sekä vastuun ja hallinnan yhtenäisyyteen. Mikäli jätevirrat ohjautuvat tuottajavastuujärjestelmän ulkopuolelle, tuottaja ei voi tosiasiallisesti täyttää velvoitteitaan eikä varmistaa jätteiden asianmukaista käsittelyä. Akkujen uudelleenkäytön valmisteluun liittyy merkittäviä riskejä, joita voidaan paremmin hallita, kun toiminta on sallittua vain sopimalla siitä tuottajan kanssa.

Erityisesti taloudellisesti arvokkaiden jätevirtojen, kuten akkujen, kohdalla rinnakkaiset keräysjärjestelmät lisäävät harmaan talouden ja sääntelyn kiertämisen riskiä sekä heikentävät järjestelmän kustannusvastaavuutta. Lisäksi raportoinnin luotettavuus ja kierrätystilastojen kattavuus edellyttävät, että materiaalivirrat kulkevat valvotusti tuottajayhteisöjen kautta.

Kansallisessa sääntelyssä tulee selkeästi edellyttää, että jätteeksi luokitellut akut ja paristot luovutetaan tuottajalle tai tuottajayhteisölle.

17.2.2026

2. Tuottajavastuun laajuus, vapaamatkustaminen ja valvonnan tehostaminen

Tuottajavastuun tulee kohdistua kunkin tuottajan markkinoille saattamiin tuotteisiin. Kansallisessa toimeenpanossa on vältettävä tilannetta, jossa velvoitteensa hoitavat toimijat joutuvat kattamaan myös järjestelmän ulkopuolella toimivien kustannuksia.

3. Kansallisen liikkumavaran rajat

EU:n akkuasetuksen 61 artiklan mukaisesti teollisuusakkujen tuottajavastuu muuttui kollektiiviseksi 18.8.2025 alkaen. Tätä ennen vastuu oli individuaalinen, ja kustannusten jakamisesta voitiin sopia tuottajan ja loppukäyttäjän kesken.

Ennen kyseistä päivämäärää markkinoille saatettujen teollisuusakkujen osalta ei ole kertynyt kollektiivista rahoituspohjaa tulevien jätehuoltokustannusten kattamiseksi.

Mikäli kollektiivinen maksuton vastaanottovelvoite ulotettaisiin myös ennen 18.8.2025 markkinoille saatettuihin akkuihin, kyse olisi tosiasiallisesti taannehtivasta kustannusvastuusta.

Unionin tuomioistuin on asiassa C-181/20 todennut, ettei perusteettomia taannehtivia kustannusvastuita voida asettaa ja että toimijoiden tulee voida ennakoida vastuunsa laajuus.

Katsomme, että:

- 61 artiklan mukainen maksuton kollektiivinen vastaanotto koskee ainoastaan 18.8.2025 jälkeen markkinoille saatettuja akkuja.
- Jätelain 53 §:n 2 momentti tulee säilyttää voimassa 18.8.2025 saakka, ja sääntelyyn on sisällytettävä selkeä ajallinen rajausta oikeusvarmuuden turvaamiseksi.

Lisäksi haluamme tuoda esiin seuraavaa: ajoneuvoakkujen vastaanottajille emme toivo suuria kustannuksien lisäyksiä ja resurssivaateita, etenkin jos toinen ajoneuvoakkujen toimija tekee liiketoimintaa tällä.

Lisätietoja: johtava asiantutija Marja Ola (marja.ola@kauppa.fi)

